

Abortus : een conclusie?

Jean-Jacques Amy

European Society of Contraception
Fédération Laïque de Centres de Planning Familial

Wet van 20 juni 1923

Aan art. 383 van het strafwetboek werden een 6e en een 7e lid toegevoegd. Een strafbepaling op de abortuspropaganda werd ingevoerd en elke publiciteit voor anticonceptie en het verspreiden van voorbehoedmiddelen verboden.

Clandestiene abortus

- In **alle** lagen van de bevolking grepen vrouwen naar dit noodmiddel, maar niet iedereen had toegang tot een medisch verantwoorde ingreep. [...] Tijdens het interbellum varieerde de prijs van een abortus door een arts tussen **180 en 2000 frank**. [...] Het gemiddelde maandloon van een industriearbeider lag rond de **100 frank**.

Wim Trommelmans, 2006.

Verwikkelingen clandestiene abortus (eivliessteek, zeepabortus)

- Ontzettend hoge frequentie aan complicaties en sterfte. Na de tweede wereldoorlog en tot rond 1960, overleden nog een vijftigtal Belgische vrouwen jaarlijks t.g.v. vruchtafdrijving.
- In 1989 bedroeg de sterfte na zgn. *miskramen* in een grote Roemeense stad 2/1000, d.i. 1000 maal meer dan deze na correct uitgevoerde zuigcurettages in het 1^e trimester van de zw.

De vijandigheid van de medici.

De meeste vrouwen ongewenst zwanger opteerden voor abortus. Zij kenden dagen van mensonterende eenzaamheid, ontredding en gevoelens van sociale afstoting. Voor hun zogezegd «miskraam» werden zij op **schandalige** wijze behandeld. Zij moesten zich vernederen, liegen, een echte inquisitie trotseren.

Antoinette Vandeputte, een Gentse volkswrouw...

Ik ben naar D... (een bekende gynaecoloog) hier
in Gent gegaan: **25.000 fr** in 1967! [...] Ik vroeg
iedereen om hulp, ten slotte vertelde mij iemand
dat er in Namen een dokter was die dat **gratis**
deed. [...] Die dokter bleek **Willy Peers** te zijn.

De bewustwording

Ik had dienst en op een middag bracht men een jonge vrouw binnen, negentien jaar. Ze was in die mate toegetakeld door een poging tot clandestiene abortus dat zij zelfs niet in een hospitaalbed is geraakt om te sterven. **Ik heb haar zien sterven, op de middag, op een berrie in de gang.**

J. J. Amy.

Burgerlijke ongehoorzaamheid

- **9 juli 1973**: Het verbod op de **anticonceptie** wordt opgeheven. Abortus blijft illegaal.
- 1974-1981: Moratorium inzake vervolgingen voor abortusfeiten.
- 23 januari 1981: Procureur-Generaal V. Van Honsté dagvaardt vrouwen, artsen en paramedici. Lange reeks rechtszaken in Brussel; monsterproces in Gent.

1983: Huiszoeking in het Kollektief Anticonceptie te Gent

Het parket had bewijsstukken van het christelijke ziekenfonds gekregen.

Maanden lang werden nummerplaten van auto's genoteerd. Voor vier abortussen werden 52 mensen gedagvaard. In 1984 werd een tweede dossier geopend.

Vrijspraak in eerste aanleg. Veroordeling in beroep. Cassatie. Vrijspraak in... 1992.

Een lange, onzekere strijd.

- In de gerechtelijke arrondissementen **Luik** en **Antwerpen** werd, t.g.v. akkoorden tussen Procureur-Generaal en bestuur van de abortuscentra, **niet** opgetreden.
- **Organisatie van de abortushulpverlening.**
- Wetsvoorstellen **Detiège** en **Lallemand** (*volledige depenalisatie*) vs. **Herman-Michielsens** (*zeer beperkte liberalisering*).

Laws don't

necessarily change things.

Things change, then laws.

Willy Peers,
The Bulletin, 19 November, 1982.

De doorbraak

- R. Lallemand en L. Herman-Michielsens: **compromis-voorstel** geïnspireerd door de Oostenrijkse wet.
- Het concept *noodsituatie* , een niet te objectiveren gevoelstoestand, wordt in het wetsontwerp ingewerkt. De vrouw oordeelt autonoom. De rechter mag de gegrondheid van haar weigering de zw. uit te dragen niet beoordelen.

Haiku

Notre canari s'est échappé

la journée de printemps

touche à sa fin

Shiki

De stemming van het wetsvoorstel Lallemand-Michielsens en de kleine koningscrisis

- Op 6 november 1989 goedkeuring Senaat.
- Op 29 maart 1990 bekrachtiging door de Kamer: 126 voor, 69 tegen en 12 onthoudingen.
- De koning tekende de wet niet. Art. 82 van de grondwet werd ingeroepen. De vorst verkeerde in de *onmogelijkheid te regeren*. De ministers tekenden.

Famous last words

CVP-voorzitter Herman Van Rompuy, die in eigen partij de duimen heeft moeten leggen voor de inschikkelijkere regeringsleiders Martens en Dehaene, heeft al eveneens aangekondigd dat in zo'n nieuw regeerakkoord geen volledige vrijheid meer kan worden gelaten aan het parlement voor de behandeling van ethische problemen.

Fernand Van Oostende, Het Laatste Nieuws 28 03 1990.

Toen de abortuswet werd
goedgekeurd, ging men voor de
eerste keer duidelijk in tegen de
ethische regels van de Kerk.

Kardinaal Godfried Daneels,

In: *De Huisarts* 18 01 2007.

De evaluatiecommissie

- Volstrekt ontoereikende registratie.
- Vanaf 1993: lichte stijging van het aantal abortussen, vermoedelijk t.w.a. een betere rapportage door artsen en instellingen, een meer toegankelijke hulpverlening en (vanaf 2002) terugbetaling door het RIZIV.

Dura Lex

Wij hebben nu een werkbare maar zeer logge regeling tot 12 weken gestatie. Vrouwen die geen nood hebben aan 6 dagen bedenktijd kunnen er niet onderuit en centra die er uitzondering op maken riskeren zich voor een rechtbank te moeten verantwoorden.

Lucie Van Crombrugge,

In: *Lief en Leed – Jaarboek Seksuele Gezondheid 2006.*

Een wijziging van de wet of een soepele, humane toepassing?

- In **Nederland** wordt gepleit voor het flexibel maken van de wettelijk verplichte bedenktijd (5d). De duur ervan zou moeten afhangen van de problematiek die de vrouw confronteerde.
- In **België** oordeelde de correctionele rechtbank in Brugge dat in een bepaald geval ondanks het niet respecteren van de 6 dagen bedenktijd de geest van de wet gerespecteerd werd.

Sed Lex

Na 12 weken kunnen vrouwen die om persoonlijke redenen hun zwangerschap nog willen laten afbreken bij ons niet meer legaal geholpen worden.

Lucie Van Crombrugge,

In: *Lief en Leed – Jaarboek Seksuele Gezondheid 2006.*

Karl Popper

(In: Dirk Verhofstadt, 2007)

Het platoonse denken ging regelrecht in tegen het recht van de mens om zelf invulling te geven aan zijn of haar levensplan. De strijd voor en de overgang naar de open samenleving is een van de grootste verwezenlijkingen ooit.

Baas in eigen buik!

Het zelfbeschikkingsrecht is het hoogste goed van de mensheid.

Zowel artsen als patiënten moeten streven naar implementatie van dat recht.

Dr. Peter De Deyn,
Voorzitter, Commissie Medische Ethiek ZNA

Zwangerschapsafbreking: onvermijdelijk.

Aujourd'hui, on compte 220.000 avortements en France, un chiffre stable et que beaucoup voudraient voir baisser. 150.000, 200.000 ou plus, ça m'est égal. L'avortement, c'est une **conséquence normale de l'activité sexuelle.**

Dr. Annie Bureau, gynaeceologue (1).

Gemedicaliseerde abortus: veilig.

Les femmes ne sont pas des machines, la contraception pas une science exacte. L'avortement, ce n'est pas un problème de santé publique parce que cela **ne met pas en danger** la santé des femmes ni leur fertilité, et est sans incidence sur les accouchements prématurés.

Dr. Annie Bureau, gynaeceologue (2).

Morality

based on fear

is no morality at all

Dunstan

Vrijheid is altijd

de vrijheid van de

andersdenkenden

Rosa Luxemburg

Vingt ans après[©] (A. Dumas) :
waakzaamheid is geboden

Jean-Jacques Amy

Emeritus Hoogleraar,
Vrije Universiteit Brussel